

Entrevista a **Jordi Serchs** director de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona

La setmana tràgica és la protagonista fins el 16 de gener de 2010 de l'espai d'exposicions de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona, Amb el títol "1909: fotografia, ciutat i conflicte" la mostra vol suggerir una lectura crítica de les fotografies. A quina ideologia responien i, per tant, quin estat d'opinió, quina cultura i quina política volien justificar i generar. Partint dels edificis religiosos destruïts durant la Setmana Tràgica, l'exposició s'organitza com un recorregut circular que comença amb la reforma de la Via Laietana i acaba amb els carrers desapareguts per aquell esbudellament urbanístic.

- La fotografia és una bona manera de conèixer un esdeveniment com la Setmana Tràgica?

És una bona manera i nosaltres l'hem inclòs en un cicle d'activitats de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona que inclou itineraris històrics, conferències, xerrades, publicacions i d'altres.

- Quin enfocament li heu volgut donar a l'exposició fotogràfica?

L'exposició ofereix una visió espectral de la producció fotogràfica barcelonina del primer quart del segle XX referent al territori, les classes socials i els seus espais de convivència. Vam partir de l'important fons de postals d'Àngel Toldrà Viazó que retrata les destrosses de convents i edificis religiosos. Però ens va semblar que presentar una exposició només amb aquesta visió no era innovador ja que aquestes postals ja han estat molt reproduïdes i donen una visió del conflicte molt iconoclasta, de la destrucció d'edificis religiosos. Així que vam decidir oferir una visió de la Barcelona de principis del segle XX amb els conflictes socials, també vistos des del punt de vista de la fotografia. Ens va semblar que els nostres fons podien oferir una molt bona visió d'aquesta època i de la Barcelona burgesa que es construïa en aquells anys. Ens vam basar molt en dos grans fons d'editorials avui desaparegudes: Editorial López i Editorial Martín.

- I com era aquesta Barcelona burgesa?

Doncs vivia l'obertura de la Via Laietana amb la destrucció de bona part del casc antic; la construcció del Palau de la Música, de Sant Pau, el Tibidabo, la presó Model... Grans equipaments que configuren la Barcelona que avui coneixem.

- I aquestes fotografies també deuen ser burgeses...

Podríem dir que són fotografies una mica classistes ja que aquests fons presenten la Barcelona burgesa i la visió que ofereixen de les classes treballadores és molt parcial. O bé no hi apareixen, o bé ho fan en situacions paternalistes o en conflictes, com manifestacions, en l'esclat de les bombes, en els embarcaments a la guerra del Marroc... permeten veure que la fotografia encara estava molt vinculada a les classes burgeses. No serà fins més tard que apareixerà el registre fotogràfic de les classes populars. Per exemple, les publicacions de la classe treballadora de l'època no anaven acompanyades de fotografia sinó d'il·lustració.

- I amb tanta fotografia burgesa, com vau obtenir el contrapunt que es pot veure en l'exposició?

Doncs bàsicament del concurs fotogràfic que l'Ajuntament de Barcelona va convocar l'any 1908 per documentar els barris que s'anaven destruint per la reforma urbanística que abans comentàvem. L'Ajuntament va crear aquest concurs per documentar tot allò que desapareixia. Disposàvem de les fotos dels guanyadors, entre els quals hi ha Adolf Mas, i Cuyàs. Aquestes imatges ens donen un registre molt diferent. Són un testimoni molt important de la Barcelona que desapareixer i fan un retrat social de l'època extraordinari.

- I vau casar els dos extrems?

La idea ha estat casar les postals de Toldrà Viazó amb una projecció que planeja sobre la exposició que és el llegat fotogràfic que tenim d'aquells anys i els conflictes de

«El gran repte de l'Arxiu és adaptar-nos al tema digital, un món que planteja grans oportunitats però també grans incògnites pel que fa a la preservació futura de tot el material fotogràfic»

l'època. D'aquesta manera, amb fotografies il·lustratives de l'època i l'atmosfera social, expliquem aquells anys que van desembocar en uns fets que avui coneixem com La Setmana Tràgica.

-Comentaves que aquesta exposició s'emmarca en una sèrie d'activitats de l'Ajuntament. Aquest any ha estat molt prolífic pel que fa a material commemoratiu de la Setmana Tràgica en molts àmbits. És perquè eren uns fets poc coneguts?

Crec que són uns fets que ja era en l'imaginari popular però el fet que el més visible fos la crema de convents, una acció que després es va repetir en la Guerra Civil, ha fet que es tergiversés una mica aquesta revolta. De fet, és una de les últimes revoltes populars urbanes que trobem al nivell europeu ja que posteriorment ja venen guerres i altres conflictes.

-I creus que la commemoració ha anat bé per no quedar-se només amb aquesta idea de convents cremats de la Setmana Tràgica?

Les efemèrides són sovint complicades, i jo crec que aquest 2009 han aparegut coses molt plurals i des de punts de vista contrastats i que han permès un diàleg enriquidor. I ha estat molt positiu que tot s'unís en un mateix programa.

L'arxiu fotogràfic del segle XXI

- Com viviu la revolució digital en el món de la fotografia aquí a l'Arxiu?

Aquesta revolució fotogràfica, que en deu anys ha passat de ser totalment analògica a totalment digital, ens afecta de ple. El nostre gran repte és adaptar-nos al tema digital, un món que planteja grans oportunitats però també grans incògnites pel que fa a la preservació futura de tot el material fotogràfic creat digitalment. Tenim unes instal·lacions que ens asseguren la conservació

(FOTO GEMMA SOLER LLOBET)

«Amb fotografies il·lustratives de l'època i l'atmosfera social, expliquem aquells anys que van desembocar en uns fets que avui coneixem com La Setmana Tràgica»

dels originals analògics (càmeres climatitzades, amb la llum adient etc.). En canvi la tecnologia digital té una conservació molt més complexa ja que necessita d'una continua actualització, una continua migració de dades, un servidor segur d'imatges, etc. Els arxius ens hem d'adaptar a això i garantir la conservació del patrimoni fotogràfic i l'accés al ciutadà que en el món digital serà molt més senzill. També és cert que els recursos digitals també ens ajuden a preservar el patrimoni analògic.

-Seria una paradoxa que disposant de la tecnologia que, en teoria, ens fa la vida més fàcil...

Estem parlant d'uns suports molt fungibles que no estan pensats per preservació a llarg termini i hi ha un constant canvi de tecnologia. Nosaltres hem de continuar la missió de conservar. S'afegeix un altre problema: la

Jordi Serchs, nascut a Berga, és llicenciat en història i en biblioteconomia i documentació. Des de fa més de vint anys, ha voltat per diferents biblioteques i arxius fins assumir la direcció de l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Ell ha viscut l'època en que aquest arxiu s'ha independitzat de l'Arxiu Històric de la ciutat i ha esdevingut un centre propi.

L'Arxiu Fotogràfic es va crear l'any 1931 i actualment està ubicat a la segona planta de l'antic Convent de Sant Agustí. Aquest arxiu conserva uns dos milions de fotografies des de 1839 fins als nostres dies, la temàtica principal de les quals és la ciutat de Barcelona. Des de 2006, l'Arxiu disposa també d'una sala d'exposicions pròpia amb l'objectiu de fer arribar el patrimoni fotogràfic de la ciutat al màxim nombre de ciutadans possibles, sempre amb temàtica històrica de Barcelona.

fotografia digital és molt més fàcil de reproduir i se'n produeix un volum molt més gran però la conservació requereix molt més esforç.

- Diuen que l'excés d'informació provoca desinformació, també passa amb el món de la fotografia?

Sobre la conservació d'aquesta nova tecnologia s'hi està reflexionant molt. Així com s'han conservat molts àlbums familiars fins als nostres dies perquè la gent els valorava molt, amb la fotografia digital tenim alguns interrogants. La contrapartida, però, és que aquest tecnologia ens permet difondre la fotografia molt millor. Per exemple, la digitalització i internet ens permeten oferir consulta remota.

- I en aquest sentit, la fotografia també pateix el mateix mal que la música o el cine, que sembla que tot és de tots, oi?

Els drets del fotògraf els protegeix la llei i són un drets inqüestionables. També han sorgit grans xarxes socials com alternativa al copyright en un entorn electrònic. Soc bancs d'imatge lliures però que, com a mínim, demanen el compromís ètic que al costat d'una fotografia sempre se citi la procedència. D'altra banda, hi ha una tendèn-

cia a nivell mundial de poder reutilitzar la informació a nivell públic amb uns costos mínims. Crec que és el futur dels arxius públics.

- I que es el més complicat de gestionar aquests arxius públics?

La gestió de la descripció dels fons. Aquí tenim més de 2 milions de fotografies i, d'aquestes, n'estan descrites una mínima part i digitalitzades menys d'un 1%. La documentació i descripció és un procés molt laboriós i es fa difícil de fer-ho tal i com l'usuari futur ho necessitarà. Totes les fotografies descrites no les arribarem a tenir mai, i probablement tampoc no cal. Aquest és el gran repte, arribar a un nivell de descripció més ampli per permetre una millor consulta. Això sí, ja tenim publicada una guia completa dels fons i estan identificades totes les fonts i col·leccions.

RECORDEM

Exposició "1909: fotografia, ciutat i conflicte"

Fins el 16 de gener de 2010

Arxiu Fotogràfic de Barcelona (Pl. Pons i Clerch, 2)

MUSEU DEL CIMENT ASLAND DE CASTELLAR DE N'HUG

MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

Paratge del Clot del Moro, s/n
08696 Castellar de n'Hug
Tel. 93 825 70 37
Fax. 93 825 70 66
a/e: museuciment@mnactec.com
www.mnactec.com
www.castellar.diba.es
www.bergueda.com/m_ciment

*Armeria Sistach, sempre
amb l'esport i la cultura*

Plaça Viladomat 1,
Tel. 93 821 68 20
Fax 93 821 68 21
08600 Berga

armeria@sistach.com